

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Parohiile cl. I. pe un an . . . 530 Lei Parohiile cl. II. și particulari . . . 400 Lei Parohiile cl. III. și subclasa . . . 300 Lei</p>	<p style="text-align: center;">APARE DUMINECA</p> <hr/> <p style="text-align: center;">MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor</p> <p>DUPĂ TARIFUL STABILIT DE CONSILIUL EPARHIAL.</p> <p style="text-align: center;">◀◻▶</p>
--	--	--

Ortodoxie și naționalism.

Ortodoxia este prin excelență națională. Se realizează caleidoscopic, ca forță spirituală care umple conținutul sufletesc al națiunii, dând sens divin existenței naționale. Deci, ortodoxia reprezintă esența și fondul, iar naționalitatea expresia și forma. Numai respectându-se acest raport de suprapunere a duhului ortodoxiei formei naționale, relația de coexistență poate fi fecundă și creatoare. Inversându-se acest raport, ortodoxia decade în cenușotcă politică, iar naționalitatea în rasism și imperialism. Și ce este rasismul și imperialismul altceva decât nerespectarea principiului ortodox al conducerii de sine a fiecărui popor, cu deviza ca Pământul să fie stăpânit de Neamul care îl și locuște.

Naționalismul românesc, în acest caz, a respectat fidel principiul de bază al ortodoxiei naționale. Cu toată conștiința originii sale latine, Românul nu se gândește ca de dragul rasismului să-și schimbe credința. Linia de realizare spirituală a Românului se menține neșovăitoare pe făgașul ortodoxiei, cu toate că istoria înscrie tentații venite din afară cari ademenau la părăsirea ortodoxiei în schimbul unor compensațiuni de ordin etnic și material.

Ortodoxia noastră nu ne-a împiedecat să ne legăm sufletește de Franța și Italia catolică. Românii n'au căutat să le vină lumina mântuirii din orientul ortodoxiei rusești, deoarece ortodoxia rusească s'a lăsat deformată în rostul ei, fiind în mâinile țarilor o armă de cucurire a puterii lumești și de expansiune teritorială. Pe când ortodoxia în fond nu este expansivă în sens lumesc ci în sens duhovnicesc. Și mai precis, ortodoxia este un scripete de elevație a destinului național în sferile princi-

piilor iubirii creștine, care n'are nimic comun cu pornirile agresive rasisto-imperialiste.

Adevărata ortodoxie se realizează nu în dimensiuni terestre ci în urcușuri verticale.

În schimb ortodoxia rusească s'a pus în serviciul tendințelor imperialiste ale țarilor și de aceea a deviat dela menirea ei primordială, decăzând în cenușotcă a aspirațiilor imperialiste și panslaviste ale Rusiei. Acest fapt poate fi și unul din principalele cauze ale tragediei ortodoxismului pravoslavniciei Rusii.

Războiul actual ne pune în lumină o altă ipostasă de aserveire a ortodoxiei. Clerul superior și inferior al Bisericii sârbești a trădat ortodoxia, orientându-și aspirațiile naționale spre Rusia bolșevică, fiind împinși la aceasta de mirajul panslavismului. Urmarea a fost că statul jugoslav, acest mozaic confesional, s'a prăbușit. S'a mai prăbușit acest stat și din cauza luptelor interconfesionale. Diferențierile etnice între Croați și Sârbi sunt minimale, încât dacă ortodoxia sârbească nu era politicianizată, precum și catolicismul croat la fel politicianizat, aceste două fracțiuni fraterne prin origine și limbă ar fi putut armoniza perfect, fiindu-le posibilă, mai târziu, contopirea în una și aceeași realitate națională.

Să nu trecem cu vederea fenomenul românesc al uniților, deși aici avem o situație cu totul aparte.

Unirea n'a produs în ființa poporului român ademenit nici o schimbare spirituală. Conținutul sufletesc este unul și același la românul ortodox precum și la românul unit. Punctele diferențiale cari stau la baza uniției sunt prea abstracte pentru ca să poată forma pentru omul de rând motiv de separație duhovnicească. Chiar faptul că Românul unit n'a voit să părăsească ritul ortodox, atestă limpede că tre-

cerea la unire n'a fost un imperativ al sufletului românesc.

Deaceea și credem că dacă Biserica unită ar încerca o reformă de cult, am sta în fața realității că Românul trecut la unire a rămas, în fond, ceea ce a fost și înainte de unire: ortodox în suflet.

Acest adevăr ne dă dreptul să întrezărim un viitor apropiat care ne va aduce surpriza înapoierei lor la ortodoxie.

Și puntea de trecere există, este fondul ortodox prin excelență al sufletului românesc de pretutindeni. Doar atât, că cele două Biserici să nu derogheze misiunea lor mântuitoare, transformând-o în fanatism confesional și politicianism clerical.

Pr. A. Uroș-Doloveanu

Altă Evanghelié?

— Temeiurile ordinii viitoare a lumii. —

II

A nesocoti Evanghelia este a călca în picioare dreptul la viață și libertate națională proprie a popoarelor mici, a le mutila granițele politice și etnice, a disprețui sfintele lor revendicări teritoriale și, în fine, a desconsidera justele lor năzuințe și postulate de unire politică națională.

Armonia cea mai desăvârșită ar domni în lume, pacea vecinică, idealul de totdeauna al omenirii și supremul postulat al Evangheliei [Ioan, 14, 27; Evrei, 12, 14]; dreptatea și libertatea națională pentru cei mari ca și pentru cei mici, simțământul de frățietate și de iubire reciprocă ar constitui stâlpii pe care s'ar sprijini pământul cel nou, preconizat de marii conducători ai popoarelor lumii, dacă la baza ideologiilor și doctrinelor lor naționale, politice, sociale și economice ar sta Evanghelia lui Hristos.

Urmărind discursurile pronunțate de conducătorii popoarelor, îți dai seama cu înfrigurare că alte concepții decât cele creștine animă acțiunile lor politice și naționale. Acolo unde *ura* a luat locul *iubirii*, unde omul a luat locul lui Dumnezeu, unde filosofia și știința disprețuiesc cuvântul Scripturii sfinte, unde morală laică s'a substituit moralei evanghelice, acolo nu mai există nicio îndoială că ne aflăm în fața unui fenomen *ingrijorător* și, pot afirma, chiar în fața unui *cataclism* cosmic, ce nu va întârzia să se producă: „*Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece*” [Marcu, 13, 31].

tul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece” [Marcu, 13, 31].

A propaga *ura* în locul *iubirii* este a izbi mortal Evanghelia, al cărei punct central este tocmai această virtute ce întrece în strălucire toate virtuțile omenești și dumnezeiești [I Cor., 13]. Mântuitorul ne încredințează că oricine va nesocoti o *singură* poruncă din lege, se face vinovat de călcarea legii întregi: „*Iar cel ce va strica una din aceste porunci mai mici, mai mic se va chema în împărăția cerurilor; iar cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema în împărăția cerurilor*” [Matei, 5, 19].

Că se urmărește o contrafacere a Evangheliei în punctele ei fundamentale, o mutilare a spiritului ei, o pervertire a principiilor ei sfinte și inalienabile, nu rămâne nicio îndoială. Constatăm și noi cu sf. apostol Pavel că „*sunt unii care vă turbură și voiesc să schimbe Evanghelia lui Hristos*” [Gal., 1, 7].

Acei ce vor s'o *schimbe* dau dovadă că n'o cunosc, iar dac'o cunosc, se complac în situația de a o ignora și a o ține acoperită cu voalul indiferentismului și al necredinței, aruncându-o până la urmă ca pe un obiect fără rost.

Acelaș apostol constată că „*dacă Evanghelia noastră este încă acoperită, pentru cei pieritori este acoperită, în care Dumnezeuul acestui veac a orbit mințile celor necredincioși, ca să nu le lumineze lumina Evangheliei slavei lui Hristos, care este chipul lui Dumnezeu*” [II Cor., 4, 3-4].

Neamul nostru românesc și-a plămădit ființa sa națională din aluatul acestei Evanghelii și, în existența sa bimilenară, s'a lăsat condus, împotriva tuturor vicisitudinilor, de luceafărul Evangheliei, care a făcut lumină în sufletul strămoșilor de-a-lungul veacurilor întunecate.

Strămoșilor noștri nu le-a fost rușine de Evanghelia lui Hristos [Rom., 1, 16], care este „*puterea lui Dumnezeu spre mântuire tot celui ce crede*” [Rom., 1, 16]. Ei n'au luat în derâdere cuvintele: „*Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul sau strâmtorarea sau goana sau foametea sau golătată sau sabia?*” [Rom., 8, 35], — ci mai de grabă au făcut din ele *temeiul* și *taina* existenței lor pe pământul stăpănit odinioară de Decebal, Traian și Mihai.

Cuvintele sf. apostol Ioan: „*Cercetați scripturile, căci socotiți că în ele aveți viață vecinică*” [5, 30] — au găsit răsunset adânc în inima lor.

De aceea *fiii acestui neam refuză cate-*

goric să creadă în altă Evanghelie, chiar dacă aceea ar fi binevestită de un inger: „Precum v'am spus înainte, așa vă spun iarăși și acum: *Dacă vă binevestește cineva altceva decât ceea ce ați primit, anatema să fie!*“ [Gal., 1, 7—8].

Domnul care ne-a asigurat că „orice vom cere cu credință rugându-ne vom primi“ și care, prin gura sf. apostol Pavel, ne încredințează că „dacă în adevăr rămânem întemeiați în credință și întăriți și nemișcați dela nădejdea Evangheliei, pe care am auzit-o“ [Col., 1, 23], — ne va *împlini dorința*, pentru izbânda căreia ne sângerează, pe frontul de Răsărit, părinții, fiii și frații: „*Turmă mică, nu te teme, că a binevoit Tatăl vostru să vă dea împărăția*“ [Luca, 12, 32], — așa cum ea a fost trasată de sabia lui Ferdinand-Intregitorul.

Prot. Dr. Gh. Cotoșman

† Eroul Sublocotenent Ilie I. Belu.

Evocare.

Acum zece ani, țin bine minte, într'un început de Septembrie, când primele frunze arămii începeau să sboare prin văzduh mângăiate de un vânt ce cobora de pe dealurile Oraviței, l-am cunoscut pe eroul sublocotenent de mai târziu, Ilie I. Belu. Terminase gimnaziul din Reșița și s'a înscris la liceul „General Dragalina“ din Oravița, la liceul ce poartă numele unui mare bănățean, a eroului dela Cerna și Jiu, a eroului Ioan A. Dragalina, din istoria vieții și faptelor căruia, tânărul elev de liceu avea să se hrănească timp de patru ani.

Descendent dintr'o familie de ostaș, tatăl său era Căpitanul Ilie Belu din Jandarmerie, un om foarte bine cunoscut Cărășenilor, mult iubit și stimat prin aceste părți, — prietenul Liți, cum îi ziceam noi, și-a însușit o aleasă educație și a dobândit un caracter ferm și dârz ca însuși granitul Munților Apuseni de unde-și trăgea originea. Băiat silitor, prietenos din cale afară, bun la suflet, iată caracteristicile ce l-au ridicat pe Liți în fața profesorilor, în fața colegilor lui și în fața noastră a tuturor. Cinc dintre foștii elevi ai liceului nu-și aduce aminte cu drag de Liți Belu care declama cu atâta suflet poezii patriotice, în zilele de mândrie ale Neamului și la sărbătorile publice?

După patru ani de muncă, a terminat liceul și și-a luat bacalaureatul în Timișoara. De aci cărările noastre de vis și de azur încep să se limpezească... Totuși firul se urzește și

mai tare, prietenie și iubire pe care nici porțile răutății n'o pot sfărâma. Și Liți, prietenul nostru, ne-a părăsit tot într'o bună zi de toamnă... A plecat spre școli înalte, ... a pornit-o spre Clujul

spre Heidelberg-ul românesc, spre Clujul amintirilor, să învețe carte, să caute dreptate pentru Moții lui dragi.

De acolo, din inima Ardealului românesc, gândurile lui adesea se înfrățeau cu ale noastre, de acolo îndreptându-se spre noi, căci a iubit acest colț de țară cum nu putea mai mult, după cum îmi și scria: „Salută pe toți... din partea mea, a unuia înstrăinat de glia strămoșească“. A iubit acest colț de țară atât de mult, încât s'a identificat cu sufletul, cu aspirațiile și cu năzuințele băștinașilor. Nu se rușina s'o mărturisească cu făloșenia caracteristică bănățeanului: „Mi-s bănățean!“

Vacanța anului 1938 ne-a prins împreună la aceeași tabără M. F. O. în Târnova-Caraș. Și aci Liți a știut să-și asigure simpatia tuturor. Prin veselie sa, el dădea tonul bune dispoziții, iar prin conștiinciositatea sa, tot elera un imbold de muncă.

După trei săptămâni de muncă efectivă, Liți ne-a părăsit definitiv. S'a dus împreună cu familia lui în Clujul

Aci, paralel cu studiile, își face stagiul militar la un regiment de cavalerie și la școala de ofițeri de rezervă „Regele Ferdinand I“ din Târgoviște, pe care o termină cu gradul de elev plutonier, iar mai târziu în urma aptitudinilor sale este promovată sublocotenent.

Cu lacrimi în ochi iar în suflet cu nădejde, părăsește Clujul, orașul atâtor amintiri, așezându-se în Sibiu, în cetatea ortodoxiei românești. Aci își desăvârșește studiile și e promovată „licențiat în drept“. Ambițios din fire, ambiție demnă de laudă, s'a înscris și la doctorat. Ce bucurie pe iubirii lui părinți! Coca și Bebe, frații lui, se bucurau nespuse de mult văzându-și frățiorul ce mult îi ocrotește. Zilele însă trec cu pas apocaliptic. Nedreptățile nu pot dura multă vreme. Ziua răfuelei a sosit. Țara avea nevoie de brațe tinere, de brațe tari. Și Liți știa aceasta. În ziua de 22 Iunie 1941, glasul de chemare al goanei îl desprinde din preocupările lui personale și-l face să gândească la interesul comun, la intercul neamului său românesc ce se vede amenințat de hoardele barbare ale comunismului ateu. Când a sunat ceasul cel mare al înțeleștării hotărâtoare pentru ștergerea lacrimilor de pe atâtea fețe de Români necăjiți, căzuți sub jug străin, n'a stat o clipă

la îndoială. N'a precupețit nimic, și-a dat totul. A părăsit vesel familia, o mamă iubitoare, un tată duios și prevăzător, și doi frați ce-l ocroteau cu îngrijorare, și a plecat voios la moarte pentru Hristos și Crucea lui.

Plecat printre primii cu un regiment de cavalerie, după ce alungă pe cei fărădelege de pe plaiurile mănoase ale Basarabiei și Bucovinei și îi gonește peste Nistru, tot printre primii cade lovit de un glonț dum-dum în luptele dela Novo-Ecaterinovka, în fruntea plutonului său de călăreți. Cu pieptul străpuns și-a mai îmbărbătat pentru ultima dată dragii lui ostași prin cuvintele: „Înainte! Cu noi este Dumnezeu!”

Evacuat în spitalul de campanie Nr. 9 din Chișinău, deși slăbit din cauza pierderii unei cantități mari de sânge, e supus unei intervenții chirurgicale. În timp ce rana-i sângerândă îl apropia de împărăția altei vieți mai bune, gândul și sufletul său a învăluit casa lui părintească unde așteptau nerăbdători, cu credința neșovăită în Dumnezeu, o inimă caldă de mamă, o îmbărbătare și un sfat de tată iubitor și doi frați ce-și puneau nădejdea în fratele mai mare; a învăluit pe camarazii săi de arme, pe colegii lui de clasă, pe prietenii lui buni și pe toți cunoscuții.

Însă coasa nemiloasă a morții i-a curmat prea repede firul vieții, astfel că în ziua de 7 August 1941 moare cu gândul la o țară frumoasă și mare.

*

A trecut un an... Lacrimi s'au vărsat pretutindeni și de toți... Zadarnice sunt toate lacrimile... lui Liți nu-i trebuiesc. Lui îi trebuie veselie. El și-a ales mireasa și s'a logodit cu ea. Veseliți-vă cu toții: părinți și frați, camarazi și prieteni! A fost bun, curat la suflet ca o floare spălată de lacrima zorilor și a luptat pentru Crucea lui Hristos în credința căruia a crescut și a murit.

Pentru dreptatea românească a căzut pe câmpul de onoare, sfîntînd cu jertfa sa marea epopée a Neamului nostru nemuritor...

*

Am vrut să evoc pe cât mi-a stat în putință amintiri scumpe, îndemnat de câteva șire adresate mie: „Ghiță, nu uita, scrie-mi, recunoștința mea te va urmări toată viața”.

Dragă Liți, dormi liniștit, călăreții tăi au dus steagurile biruinței peste câmpiile fără de Dumnezeu până în Caucaz, iar noi, prietenii, colegii și cunoscuții, îți vom păstra recunoștință toată viața. Amintirea ta va rămâne în sufle-

tele și inimile noastre, iar pilda vieții tale va sluji drept pildă generațiilor viitoare.

*

Peste vremi, o cruce albă și simplă de lemn va însemna jertfa cea mare a celui ce ne-a fost atât de drag: Sublocotenentul erou Ilie I. Belu.

Gheorghe A. Milovan

Ecumenicitatea Păscăliei.*

— Studiu —

Ecumenicitatea Păscăliei ne fixează timpul de serbare al sf. Paști și totodată punctul de mănecare pentru arondarea tipiconală a „pericopelor biblice”, respective a așa numitului „Evanghelistar Duminecal”. Acasta ne fixează Evanghelia, Apostolul, Glasul și Sfetilna Duminecilor de peste tot anul.

Timpul de serbare al sf. Paști are o așezare cu multă chibzuială, atât din punct de vedere istoric cât și astronomic, în ceea ce privește acțiunea divină.

Evangheliile dau îndegetări tipiconale referitoare la „Evanghelistarul Duminecal”, altele dau chiar o „tabelă” cu date calendaristice, după calendarul Iulian.

În urma calendarului îndreptat, aceste date calendaristice nu mai corespund, deși în „Ecumenicitatea Păscăliei” nu s'a făcut nicio schimbare. Deci, ca să fim în nota tipiconală a Bisericii noastre, la calendarul Iulian adăugăm 13 zile ale calendarului îndreptat. Așa cum anul acesta sf. Paști, după calendarul Iulian cad în 23 Martie, adăugăm 13 și avem data calendarului îndreptat, 5 Aprilie.

În această lucrare nu se intenționează a se face apologia calendarului îndreptat, deși este un progres, ce a întârziat multe secole — 1582 și 1925 — și nici acum nu este adoptat de întreg ortodoxismul.

Calendarul îndreptat este un progres științific, a ne reîntoarce ar însemna un regres. Dar nici nu este cu putință. Data sf. Paști cade pe Duminecă, a ne reîntoarce cu 13 zile, ar cădea pe ziua de Luni, când nu putem serba Paștile.

Iată deci o necesitate de a avea o nouă Păscalie, conformă calendarului îndreptat. Dar până atunci, ne putem tolosi, spre orientare, foarte bine — și în nota „Păscăliei ecumenice” — de „tabelă” călugărului grec Arghiros, care deși este alcătuită după calendarul vechiu Iulian,

* Completare la articolele din „Foaia Diecezană” No. 7 din 1937 și No. 16 din 1941.

dar o putem transforma conform „calendarului îndreptat“.

În acest sens, am prelucrat aceea tabelă, care ne fixează timpul de serbare al sf. Paști după „calendarul îndreptat“.

Tabela lui Arghiros** în transformare, respective în calculare după „calendarul îndreptat“ este așa:

Ciclul lunar	C i c l u l s o l a r							
	1-7	2-13	3-8	9-15	4-10	5-11	6-17	
	12-18	19-24	14-25	20-26	21-27	16-22	23-28	
1	20 Ap.	19 Ap.	18 Ap.	17 Ap.	16 Ap.	22 Ap.	21 Ap.	
2	6 Ap.	5 Ap.	11 Ap.	10 Ap.	9 Ap.	2 Ap.	7 Ap.	
3	27 Ap.	26 Ap.	25 Ap.	24 Ap.	30 Ap.	29 Ap.	28 Ap.	
4	13 Ap.	19 Ap.	18 Ap.	17 Ap.	16 Ap.	15 Ap.	14 Ap.	
5	4 M.	3 M.	2 M.	8 M.	7 M.	6 M.	5 M.	
6	27 Ap.	26 Ap.	25 Ap.	24 Ap.	23 Ap.	22 Ap.	21 Ap.	
7	13 Ap.	12 Ap.	11 Ap.	10 Ap.	16 Ap.	15 Ap.	14 Ap.	
8	4 M.	3 M.	2 M.	1 M.	30 M.	29 M.	5 M.	
9	20 Ap.	19 Ap.	18 Ap.	24 Ap.	23 Ap.	22 Ap.	21 Ap.	
10	13 Ap.	12 Ap.	11 Ap.	10 Ap.	9 Ap.	8 Ap.	14 Ap.	
11	27 Ap.	26 Ap.	2 M.	1 M.	30 Ap.	29 Ap.	5 M.	
12	20 Ap.	19 Ap.	18 Ap.	17 Ap.	16 Ap.	15 Ap.	21 Ap.	
13	6 Ap.	5 Ap.	4 Ap.	10 Ap.	9 Ap.	8 Ap.	7 Ap.	
14	27 Ap.	26 Ap.	25 Ap.	24 Ap.	23 Ap.	29 Ap.	28 Ap.	
15	13 Ap.	12 Ap.	18 Ap.	17 Ap.	16 Ap.	15 Ap.	14 Ap.	
16	4 M.	3 M.	2 M.	1 M.	7 M.	6 M.	5 M.	
17	20 Ap.	19 Ap.	25 Ap.	24 Ap.	23 Ap.	22 Ap.	21 Ap.	
18	13 Ap.	12 Ap.	11 Ap.	10 Ap.	9 Ap.	8 Ap.	14 Ap.	
19	27 Ap.	3 M.	2 M.	1 M.	30 Ap.	29 Ap.	28 Ap.	

Având această tabelă, cu ușurință putem afla data în care cad sf. Paști, în perpetuu.

Formula de calculare este foarte simplă, dar cu precizie matematică.

Anume: trebuie să căutăm „ciclul lunar“ și cel „solar“.

„Ciclul lunar“, cum știut este, are fazele lui de 19 ani până ce revine la faza de pornire.

Deasemenea „ciclul solar“ e de 28 ani.

Toate acestea le-au precizat alții mai înainte, noi „ne folosim de munca lor“ (2 Corinteni, 10, 6).

Formula aflării „ciclului lunar“ este:
Anul — 2 : 19, rămășița fiind numărul căutat.

Formula aflării „ciclului solar“ este:
Anul — 8 : 28, rămășița fiind numărul căutat.

Să căutăm data sf. Paști din anul 1943:

1943 —

2

1941 : 19 = 102

41

3 este rămășița, adică ciclul lunar

1943 —

8

1935 : 28 = 69

254

3 este rămășița, adică ciclul solar

Acum privim pe „tabela Arghiros“ coloana primă, care ne dă cifra „ciclului lunar“, care pentru anul 1943 este 3. Dintre celelalte coloane, deasupra cărora se află cifra „ciclului solar“, fixăm coloana cu cifra 3, care este cifra „ciclului solar“ al anului 1943. Pornind de la cifra 3 a „ciclului lunar“ în linie orizontală, căsuția la care se încrucișează cu linia verticală de la cifra „ciclului solar“ ne dă data sf. Paști după calendarul îndreptat. Adică, în anul 1943, 25 Aprilie.

Alt exemplu:

1960 — 2 : 19 = ciclul lunar 1

1960 — 8 : 28 = ciclul solar 20

Data sf. Paști în acel an, după calendarul îndreptat, conform tablei Arghiros, este 17 Aprilie.

Unele constatări:

Cunoscând data serbării sf. Paști, cu ușurință ne putem alcătui „Evanghelistarul Duminecal“. Data serbării sf. Paști o hotărăște „Evanghelistarul“ până la ziua sf. Cruci (14 Sept.); seria evangheliilor de la Luca, până la Dumineca Strămoșilor; asemenea hotărăște timpul Triodului și intervalul de timp al cășlegilor.

Cunoscut este, cum că arondarea tipiconală a „Evanghelistarului Duminecal“, în urma calendarului îndreptat, n'a suferit nicio schimbare.

O nepotrivire poate obveni numai atunci când sf. Paști cad, după calendarul îndreptat, în 4—8 Maiu (21—25 Aprilie st. v.), când Dumineca Tuturor Sfinților ar depăși praznicul ss. Apostoli.

Acest inconvenient, în fine — la o Biserică cu organizație ierarhică, în frunte cu St. Sinod ca factor competent — îl va rezolva așa cum s'a mai rezolvit în cazuri de precedentă (1929).

Aceste spicuri comunicate în cadrul coloanelor unei gazete oficiale, cum este „Foaia Diecezană“ redactată de d. consilier al secției culturale Nicolae Cornean, care an de an dă

** Tabela lui Arghiros calendar Iulian, vezi „Foaia Diecezană“ Nr. 16 din 1941.

eparhiei Caransebeș „Calendarul Românului“ și la adresa căruia am cetit recenzie de apreciere în cece privește partea culturală, o spun cu ton apodictic, că laturea calendaristică este redactată cu multă îngrijire.

O spun aceasta, pentru că cu deosebire la seria evangheliilor dela Luca, redactarea tipiconală este de folos atât preoțimii cât și cantorilor Bisericii noastre.

Altcum ușor am pierde „zăloaga“.

Am amintit acestea din împrejurarea că în urma calendarului îndreptat nu ne mai putem folosi de „Tabela“ din Evangheliile. Deci călăuze conducătoare ne sunt calendarele eparhiale.

Dacă în calendarele anuale s'ar strecura unele greșeli, fie prin o scăpare din vedere, fie la tiparnițe, fondul rămâne acelaș.

Altcum cele sugerate în acest articol, stau în legătură cu o lucrare mai amănunțită, despre fixarea „Evanghelistarului Duminecal“ care este rezultatul unui studiu de timp îndelungat în concordanță cu precizări tipiconale.

Cum această chestiune n'a primit o definitivă tranșare, cele de mai sus pot servi ca o busolă de orientare în chestiunea „Evanghelistarului Duminecal“.

În concluzie:

Tabela Arghiros ne poate servi de îndrumătoare pentru „Evanghelistarului Duminecal“ și poate înlocui „Tabela“ din Evangheliile de până acum, fără a schimba cele vechi tipiconale.

Pr. Vasile Paica

Rememorarea „Latinei Ginte“

a lui Alecsandri din 1878 și Istoriile Literaturii Române Universale despre ea.

IV. Alegațiuni din istoriile generale a literaturii române scrise în limbi străine.

14. *Dr. Moldovan Gergely*, „A román irodalom története“. E tipărită în volumul II al amplului său studiu despre *Româtime*, editat în Nagybecskerek (județul Torontal) în 1896, la fețele 277—327.

Grigorie Moldovan a fost profesor de limba și literatura noastră la universitatea din Cluj. Ca maghiarofron, în 1920 stăpânirea românească l-a licențiat. El a fost al doilea profesor pentru această disciplină la tinera universitate. Primul a fost Dr. Grigorie Silași, preot de mir al eparhiei Gherla, membru onorar al Academiei române din București.

La pag. 318, Moldovan scrie: „cu poezia

sa intitulată Cântecul gintei latine, la concursul internațional a dobândit premiul“.

Moldovan a mai scris unguerește despre literatura noastră în periodicele din Budapesta. În 1872, în „Fővárosi Lapok“, despre literatura din veacul XVI-lea și în 1875, în „Figyelő“, despre cea a veacului al XVII-lea.

15. *Dr. Bitay Arpád*, „A román irodalom történet összefoglaló áttekintése“, Alba Iulia, 1922. Conspect cuprinzător de istoria literaturii române. Bitay, † 1936, a fost profesor de teologie catolică maghiară. Sub guvernul N. Iorga era secretar general la instrucție.

Despre oda dela 1878, la pg. 49, scrie că: „Anul 1878 a fost tare glorios pentru Alecsandri și prin el pentru tot poporul; măcar deși în acest an și-a pierdut din nou toată Basarabia.

Dar încâtva a fost despăgubit prin bucuria mare, ce l-a ajuns, că la serbarea din Montpellier (Franța), ce au celebrat toate popoarele latine, fiul său, Alscsandri, a câștigat premiul concursului poetic cu oda sa, Cântecul gintei latine. Dreptce fu numit bardul latinității“.

Mai avem și a treia. Istorie de literatura noastră generală, scrisă unguerește de românul *Dr. Gheorghe Alexics*, prof. de limba română și literatura ei, în Budapesta, la Academia comercială și habilitat pentru această disciplină ca profesor universitar.

Opul e publicat în vasta publicație a prof. universitar din Budapesta Dr. Heinrich Gusztáv, intitulată *Egyetemes Irodalom Története*, partea: *Román népek*. Budapest, 1904.

A apărut și în traducere germană, la Leipzig, în 1906, Amelang de *Dr. K. Dieterich*.

În limba germană au mai fost tipărite Istoriile generale a literaturii noastre de *Dr. Mihai Gaster*, în 1898 și vol. II în 1901, în Strassburg, Trübner; de *Morf (Dr. Sextil Pușcariu)*, „Istoria literaturii române“, vol. I, epoca veche, Sibiu, 1920, pg. 184. Retipărire în parte din rev. „Transilvania“, Sibiu. În 1930 a ieșit a II ediție, nu o cunosc; de *Dr. Rudov W.*, 1892, în Werningrode, e bărbatul scriitoarei noastre Lucreția Suci din Oradea; în sfârșit a cincea și ultima a lui *Ghiță Pop*, profesor Brașov, la oaltă cu *Dr. G. Weigand* — o somitate filologică și mare filoromân, călătorind mult în toate provinciile românești — în Berlin, 1908, Langenscheidt.

Regretatul N. Iorga luase la cuțit canonic lucrarea aceasta, în periodicul său „Neamul

românesc literar", Buc., 1908, (an I, a trăit numai doi ani) nr. 1.

Toate acestea lucrări nu mi-au fost accesibile. Ce cuprind și cât, cum, nu știu!

*

Ar rămâne să mai cetim, ce fixează masivele istorii ale neamului românesc, tipărite până acum, de: Xenopol, Iorga și d. Giurescu. Cęști doi din urmă nu au ajuns cu studiul lor până la a doua jumătate a veacului al XIX-lea; Xenopol apoi închee cartea neamului, cu detronarea lui Cuza Vodă.

Nu pune însă sub obroc cupa de argint dela Montpellier, al patrulea istoriograf mare al neamului. *Dimitrie Onciul*, în breviarul: „Din Istoria României“, București, 1908, (editura Biblioteca pentru toți, Leon Alcalay) la pg. 255, ne scrie, că: „regele poeziei române și bardul latinității repurtă la Montpellier (1878) victoria prin „Cântecul ginteii latine“ care a obținut premiul ca imn al popoarelor romanice“.

*

Și acum de încheierea comunicatului prezent, cităm și o pomenire a „Latinei Ginte“, opusă cu mândrie, de un aprig filolog român, bîrfirilor maghiare („Opposita juxta se posita, magis elucescunt“. Părerile contrare puse față în față, se lămuresc mai bine!).

Dionisie Păscuțu, avocat în Făget (județul Severin) tipărește în Lugoj, la 1892, o carte de acerbă polemică, cu capțiosul Dr. Réthy László, intitulată: „A román (oláh) nyelv eredete“, „Originea limbii românești (valahe)“ (Sunt o seamă de filologi, cari susțin, că e mai adecvat atributul de „valah, oláh“, pentru neamul și limba noastră, în camera strict lincvistică a esotericilor“).

Păscuțu a fost dintru'nceput preot gr. cat. celibe și profesor de română la arhighimnasiul maghiar al călugărilor canonici premonstratensi din Oradea. Căsătorindu-se, a studiat drepturile și a profesat avocatura. L-am cunoscut personal. Ca poliglot și filolog figura la noi ca un alt Cipariu!

Din samă afară de bogata sa bibliotecă, despre limbistica romanică comparată, se bucură azi eparhia gr. cat. unită a Logojuului. Episcopul de atunci, Dr. Victor Mihályi, o cumpărase în sarcina cassettei proprii și o dăruie eparhiei.

E de remarcant, că în disputa cu capțiosul Réthy, au asistat și secundat viguros și cu competență și demnitate și vestiții noștri profesori de limba și literatura română din Arad: Iosif Goldiș (episcop mai târziu) și Ioan Costea.

Pe fața 120, Păscuțu scrie: „Poezia aceasta, pe carea poezii națiunilor vestite, de viță latină din Europa au preconizat-o de mai clasică, astfel între mari ceremonii au remis autorului premiul stabilit, al cupei de aur“.

Dr. Ștefan Pop

Ș T I R I

Noul rector al Academiei noastre teologice. Consiliul eparhial plenar dela 8 August a. c. luând act de abdicarea I. P. C. Arhimandrit Dr. Laurențiu Busuioc dela rectoratul Academiei noastre teologice, a adus mulțumiri I. P. C. Sale pentru grija și interesul cu care a condus școala în calitate de rector. În postul de rector a numit pe P. On. Protopop Dr. Zeno Munteanu.

Numire de director. La școala normală de învățători din Caransebeș, pe urma demisiei dlui director Alexandru Buțiu, a fost numit director d. profesor Ilie Orzescu dela Pedagogia din Arad. Noul director a condus în aceeași calitate școala aceasta acum 10—15 ani, așa că revine să continue o muncă începută și supravegheată cu grijă de antecesorul dsale.

„Ortodoxia, funcțiune Europeană“, așa se intitulează un documentat articol de fond pe care îl publică ziarul „Dacia“ în Nrul său de Vineri. Editorialul „Daciei“ este răspuns la atacurile nesăbuite ale presei din Budapesta și o punere la punct demnă. Îl vom reproduce în Nrul nostru viitor.

Cercurile religioase în protopopiatul Făgetului. Tinerii și însuflejiții preoți ai parohiilor de pe Valea Sărazului au organizat șezători religioase în Surducul-mic, Drinova și Bârna, realizând tot mai bogate și mulțumitoare succese pe teren pastoral și misionar. În Nrul viitor vom publica o dare de seamă amplă asupra activității preoților noștri de aci.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 4122 B. 1942.

CONCURS.

Se publică concurs, cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“ pentru întregirea prin numire a postului de preot în parohia de cl. III-a din comuna *Jupânești cu filia Baloșești*.

I. BENEFICIU:

1. Sesiunea parohială în extindere de 32 jugh.
2. Intravilan în extindere de 800 stj. □
3. Venitele stolare uzitate.

II. ÎNDATORIRI:

Preotul este obligat a catehiza, fără vre'o altă

remunerație și a plăti toate impozitele după sesiune și stolă.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile lor adresate Consiliului Eparhial prin Oficiul protopopesc al Făgetului, deoarece Adunarea parohială a abzis de dreptul de alegere, și întregirea postului se va face prin numire, din partea Ven. Consiliu Eparhial.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial, ținută în 8 August 1942.

Episcop: 2—2 Consilier referent:
† **VENIAMIN** **Prot. R. G. Ancușa**

Nr. 4672 C. 1942.

NOTĂ OFICIALĂ.

On. Minister al Culturii Naționale și al Cultelor, Subsecretariatul de Stat al Cultelor și Artelor cu adresa Nr. 44.596 din 17 August a. c. ne aduce la cunoștință că asociațiile religioase autorizate (Baptiști, Creștini după Evanghelie și Adventiști de ziua 7-a) pot funcționa în următoarele condițiuni:

1. Să poseadă autorizația de funcționare din partea Ministerului Cultelor cu îndeplinirea dispozițiilor din Decizia No. 31.999/1939, publicată în Monitorul Oficial No. 161 din 15 Iulie 1939 și să activeze în limitele prevederilor aceleiași decizii. Nu se admite nici o excepție dela dispozițiile acestei decizii.

O autorizație de funcționare a unei asociații religioase, casă de rugăciune sau predicator, nu este valabilă decât dacă se prezintă în original, aceea eliberată de Minister.

2. Intrucât comunitățile baptiste din România, în baza Deciziei No. 5657/1930, invocă — în toate ocaziile — calitatea de cult, Ministerul, prin Decizia No. 10.091, publicată în Monitorul Oficial No. 45 din 21 Februarie 1942, a anulat deciziunea menționată, ca fiind contrarie legii pentru regimul general al Cultelor, repunând în vigoare și pentru asociația religioasă baptistă, dispozițiunile din Decizia No. 31.999/1939.

3. Nu se admite, până la noui dispozițiuni, nici un fel de trecere dela un cult istoric la aconfesionalism sau o asociație religioasă (adventism, baptism, creștini după Evanghelie).

4. S'a interzis cu desăvârșire orice fel de activitate sectară în Basarabia și Bucovina, până la noui dispozițiuni, chiar și asociațiilor religioase autorizate să funcționeze, înainte de evacuarea acestor provincii.

În consecință, toate autorizațiile de funcționare eliberate organizațiilor locale din aceste provincii se înaintează Ministerului, spre anulare.

5. Este oprită imprimarea și distribuirea broșurilor religioase sectare, fără o prealabilă studiere și aprobare din partea acestui Departament, intrucât contravin — mai ales — la dispozițiile prevăzute în art. 17 din Decizia No. 31.999/1939 în scopul neîngăduit de a face prozelitism.

Ceeace se comunică Cuc. Preoțimi spre știre și orientare.

Caransebeș la 25 August 1942.

Consiliul eparhial

Nr. 4479 B. 1942.

NOTĂ OFICIALĂ.

Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor, Subsecretariatul de Stat al Cultelor și Artelor, cu dispozițiile Nr. 41979/1942 din 1 August ne face cunoscut că preoții, diaconii și cântăreții dela parohii și mănăstiri, cari îndeplinesc la 1 Aprilie 1943 un nou termen de gradație, trebuie să ceară, pe cale ierarhică Ministerului, pe petițiune timbrată cu timbru fiscal de 10 Lei, înscrierea noului termen de gradație în bugetul pe 1943/1944.

Cererile personalului dela parohii vor fi certificate pentru exactitate de către Prea Cuc. protoerei, care vor menționa pe cerere pedepsele și concediile avute, (pentru concedii se va arăta motivul) și vor înainta acelei eparhii aceste cereri, însoțite de un borderou alfabetic pe parohii.

Pentru personalul bisericesc dela catedrală și mănăstiri certificarea și mențiunea se va face de către Consiliul eparhial, care va trebui să înainteze toate cererile până la 1 Noemvrie 1942, Ministerului.

Personalul bisericesc care a funcționat cu salariu din bugetul altui minister, sau Instrucțiunii, va înainta certificate din care să rezulte timpul servit, salariile lunare, primite an cu an, și cu arătarea dacă s'au făcut rețineri pentru pensie sau nu.

Prea Cuc. Protopopi vor înainta cererile preoților din protopopiate de cu vreme, așa ca acestea să intre la Consiliul eparhial până cel mult la 15 Octomvrie a. c.

Se atrage atențiunea celor în cauză, că cererile intrate după termen, adică după 15 Octomvrie 1942, precum și cele netimbrate sau neadjustate cu documentele cuvenite, nu se vor lua în considerare și respectivii își pierd dreptul la gradația cuvenită pentru bugetul anului 1943/1944.

Caransebeș, la 25 August 1942.

În absența și din încredințarea

P. S. Sale Episcopului:

Prot. Romul G. Ancușa

Cons. ref. eparhial.

Secretar eparhial:

Pr. Petru Toma

Obiecte bisericești

stihare, ornate, sfeșnice,
ripizi, cădelnițe, lingurițe,
cruci, policandre, potire

La: **Librăria Diecezană, Caransebeș.**